

ETELÄ-SAVON PERHEKESKUSTOIMINNAN YHTEISTYÖSOPIMUS

1. Hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue

2. Sopimuksen kesto

Tämä sopimus on voimassa 2024-2025. Sopimus päivitetään samassa syklissä kuin maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

3. Sopimuksen osapuolet

Myöhemmin sopimuksessa käytetään sanaa sopijaosapuolet, joka tarkoittaa tähän kirjattuja osapuolia.

Seuraavat lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat tahot ovat sitoutuneet päätöksellään Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyöhön (**alla oleva lista on edellisen sopimuksen 2022-2023 mukainen, lista päivitetään hyväksymiskierroksen jälkeen**):

- Enonkoski
- Hirvensalmi
- Juva
- Kangasniemi
- Mikkeli
- Mäntyharju
- Pertunmaa
- Pieksämäki
- Puumala
- Rantasalmi
- Savonlinna
- Sulkava
- Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa
- Terveystalo kuntaturva Oy
- Etelä-Savon Yrittäjät ry
- Monikulttuurityö Mimosa ry
- MLL:n Järvi-Suomen piiri ry
- VIOLA väkivallasta vapaaksi ry
- Mikkelin tuomikirkkoseurakunta
- Savonlinnan seurakunta

4. Sopimuksen tausta-asiakirjat

Sopimuksen tausta-asiakirjoina ovat Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019-2021 ja 2022-2023 sekä Etelä-Savon perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelma.

5. Kuvaus nykytilasta ja yhteistyön käynnistymisestä sopimuksen tekohetkellä

Etelä-Savon alueen perhekeskustoiminnan eri toimijoiden välinen yhteistyö on käynnistetty marraskuussa 2016 osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Maakunnallisessa yhteistyössä on luotu verkostomainen, yhteen sovittava perhekeskustoiminnan toimintamalli. Perhekeskustoimintaa toteutetaan yhteisten tavoiteasetteluiden mukaisesti huomioiden eri toimijoiden erilaiset toimintaympäristöt ja paikalliset tarpeet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tukee alueilla tehtävää kehittämistyötä. Perhekeskustoimintaa kehitetään valtakunnallisen toimintamallin avulla ja valtakunnallisen perhekeskusverkoston tukemana.

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2018. Essoten perhekeskuskoordinaattori on vuodesta 2019 alkaen koordinoanut alueen perhekeskustoimintaa ja kehittäjäverkostoja. Vuoden 2023 alusta perhekeskuskoordinaattorin tehtävä siirtyi Etelä-Savon hyvinvointialueelle.

6. Toiminnan resurssit (myös rahoitus)

Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyö rahoitetaan sopijaosapuolten yhteiseen työhön sijoitetuilla resursseilla. Resurssit varataan kunkin toimijan omaan talousarvioon. Resurssien käyttöä yhteensovitetaan johtoryhmän työskentelyssä. Perhekeskustoiminnan yhteistyöhön haetaan mahdollisuuksien mukaan kansallisia avustuksia tai muuta hankerahoitusta yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyösopimuksen lisäksi toimijat voivat sopia kahdenkeskisiä kumppanuus- ja/tai avustussopimuksia.

7. Yhteistyön tarkoitus, tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet ja sopijaosapuolten roolit sekä päävastuut

i. Yhteistyön tarkoitus

Turvata, suunnitella ja toteuttaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukea ja palveluita, jotta jokainen lapsi, nuori ja perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen varhain, viiveettä ja kohdennetusti. Yhteistyöllä tavoitellaan perhekeskustoimintaan liittyvien eri osa-alueiden kokonaisvaltaista yhteistä näkemystä ja linjauksia.

ii. Yhteistyön tavoitteet

Yhteistyön tavoitteina ovat:

- Vahvistaa lapsi- ja perhelähtöisen toimintakulttuurin mukaisia päätöksiä ja toimintaa, erityisesti lapsivaikutusten arviointia.
- Viedä tietoa ja lisätä ymmärrystä lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuudesta yhteistyöverkostoissa.
- Tukea palveluiden integroitumista ja monitoimijuutta maakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti.
- Tukea perheiden hyvää arkea tarjoamalla tietoa, ohjausta, tukea ja palvelua perheille yhtenä perhekeskustoiminnan tavoitteiden mukaisena kokonaisuutena.
- Linjata ja sopia maakunnallisista yhteisistä toimintamalleista ja näyttöön perustuvista psykososiaalisen tuen menetelmistä.
- Käsitellä keskeiset palvelukokonaisuuteen liittyvät asiakirjat ja esitykset ennen niiden siirtymistä kuntien, hyvinvointialueen, yhdistysten ja seurakuntien päätöksentekoon.
- Määritellä ja koota maakunnallisia palvelukokonaisuuteen liittyviä tiedon indikaattoreita ja strategisia suunnitelmia.

iii. Konkreettiset toimenpiteet

Sopijaosapuolet huolehtivat edustajien nimeämisestä ja osallistumisesta perhekeskustoiminnan toteuttamiseen, kehittämiseen ja verkostoyhteistyöhön.

iv. Sopijaosapuolten roolit ja päävastuut

Hyvinvointialue vastaa alueen perhekeskuskoordinaation toteutuksesta sekä perhekeskuskoordinaattorin resurssista. Kunnissa varataan kohtaamispaikkatyöhön soveltuva tila ja kunnat vastaavat näistä aiheutuvista kustannuksista. Kunnissa huolehditaan kuntakohtaisen monialaisen yhteistyön toteutumisesta. Kunnat ja hyvinvointialue huolehtivat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä palveluiden yhteensovittamisesta siten kuin laissa sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä 29.6.2021/612 säädetään yhteistyössä kaikkien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja palveluiden kokonaisuudessa toimivien toimijoiden kanssa.

8. Johtaminen

Etelä-Savoon perustetun lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmän tavoitteena on toimia johtamisen yhteistyörakenteena, jossa yhteensovitetaan strategioita, toimintamalleja, perhekeskustoiminnan johtamista ja koordinoitua sekä tuen ja palveluiden kokonaisuutta.

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2018. Johtoryhmä kokoontuu pääasiassa kuukausittain. Johtoryhmän tehtävät ovat:

- Tukea palveluiden integroitumista ja monitoimijuuutta maakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Edistää ja yhteensovittaa johtamista sekä palveluiden kehittämistä.
- Vahvistaa lapsi- ja perhelähtöisen toimintakulttuurin mukaisia päätöksiä ja toimintaa.
- Linjata ja sopia maakunnallisista yhteisistä toimintamalleista ja näyttöön perustuvista menetelmistä.
- Käsitellä keskeiset palvelukokonaisuuteen liittyvät asiakirjat ja esitykset ennen niiden siirtymistä kunnan ja hyvinvointialueen päätöksentekoon.
- Määritellä ja koota maakunnallisia palvelukokonaisuuteen liittyviä tiedon indikaattoreita ja strategisia suunnitelmia.
- Viedä tietoa ja lisätä ymmärrystä lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuudesta yhteistyöverkostoissa.

Työryhmässä on nimetyt jäsenet kaikista lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimijoista: hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloudet, kuntien palvelut, järjestöt, seurakunta ja yritykset. Yhteistyöllä tavoitellaan palvelukokonaisuuteen liittyvien eri osa-alueiden kokonaisvaltaista yhteistä näkemystä ja linjauksia.

Sopimuskaudeksi valitaan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä tarkistetaan johtoryhmän jäsenet, tehtävät ja tavoitteet.

9. Työhyvinvointi

Kunkin toimijan työnantaja vastaa työntekijöiden työhyvinvoinnista. Perhekeskustoimijoille voidaan järjestää yhteisesti sovitulla tavalla perhekeskustoiminnan kehittämispäiviä. Perhekeskuksen jokainen työntekijä pyrkii edistämään osaltaan hyvää työilmapiiriä.

10. Perhekeskustoiminnan koordinoitua

Koordinoinnin sisällöt sovitaan johtoryhmässä sopijaosapuolten kesken ja kirjataan toimintasuunnitelmaan. Hyvinvointialueen koordinoitua sisältää seuraavia tehtäviä Etelä-Savon alueella:

- Etelä-Savon perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelman tarkistaminen vuosittain
- Perhekeskustoiminnan ja hyvinvointisuunnitelman vuosittaisen seurannan kokoaminen

- Alueellisten perhekeskustoiminnan työmuotojen ja verkostojen koordinointi, esimerkiksi kohtaamispaikkaverkosto ja eroauttamisen verkosto
- Johtoryhmätyöskentelyn valmistelu yhdessä puheenjohtajan kanssa
- Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteisten asioiden viestintä ja tiedotus
- Kehittäjäverkostojen työskentelyn toteutus, yhteistyö eri toimijoiden yhteyshenkilöiden kanssa, perhekeskustoiminnan kehittämispäivien toteutus
- Kansalliseen perhekeskustoiminnan kehittämiseen osallistuminen Etelä-Savon edustajana
- Muut erikseen sovitut tehtävät

11. Hyvinvointialueen perhekeskustoiminta

i. Yhteistyökäytännöt

Kohtaamispaikkatyö ja perhekeskuksen palvelut yhteensovitetaan toimivaksi kokonaisuudeksi.

ii. Perhekeskuksen toimitilat

Etelä-Savon perhekeskukset sijaitsevat Pieksämäellä, Mikkelissä ja Savonlinnassa. Sopijaosapuolet voivat käyttää perhekeskustoiminnan toteutukseen toistensa tiloja ilman erillistä korvausta.

iii. Perhekeskuksen digitaaliset palvelut

Sähköinen perhekeskus on asiointikanava hyvinvointialueiden perhekeskustoiminnalle. Palvelun tarkoituksena on koota yhteen lapsiperheille tarkoitettuja palveluita ja se tukee perhekeskuspalvelukokonaisuutta. Kokonaisuus jakautuu kolmeen osa-alueeseen. Ensimmäinen osio, Omaperhe, kokoaa kaiken perheille tarkoitettun tiedon, tuen ja palvelut yhteen osoitteeseen. Omaperhe on otettu Etelä-Savossa käyttöön kesäkuussa 2023. Palvelua koordinoi hyvinvointialue ja se kattaa sotepalvelujen lisäksi alueen kuntien, järjestöjen sekä seurakuntien palvelut. Vuoden 2024 alusta otetaan käyttöön toinen osio eli OmaHopperi-nuorten asiointikanava sekä kolmantena ammattilaisten osio, jonka käyttöönotto toteutetaan suunnitelman mukaan kevään 2024 aikana.

Sähköisen perhekeskuksen käyttöönotto rahoitetaan kestävän kasvun rahoituksesta (RRP2) vuosina 2023-2024. Käyttöönottosuunnitelma sisältää käyttöönottokulut, projektiasiantuntijan palkkakustannukset (1 htv) sekä asukaskohtaiset lisenssimaksut vuodelle 2024.

iv. Monialainen yhteistyö osana perhekeskuksen työtä

Perhekeskustoimintaan liittyvät tehtävät kirjataan tehtäväkuviin ja perhekeskustoiminnan mukaisiin tehtäviin ja palveluiden toteuttamiseen varataan riittävästi aikaa ja resursseja. Sopijaosapuolet mahdollistavat työntekijöidensä osallistumisensa perhekeskustoimintatyöhön. Verkostoissa, kehittäjä- ja työryhmissä huomioidaan monialainen yhteistyö ja edustuksellisuus eri toimijoiden kesken.

12. Kohtaamispaikkatoiminta

Etelä-Savoon järjestetään yhteisöllisiä, perheille avoimia kohtaamispaikkoja, vähintään yksi joka kuntaan. Kohtaamispaikka on sekä fyysinen paikka että toimijoiden yhteistyöverkosto, jossa tarjotaan eri toimijoiden yhteistyönä avointa toimintaa, vertaistukea, varhaista tukea ja palveluja mahdollisimman helposti saavuttaen. Perheille kohtaamispaikka tarjoaa mahdollisuutta osallistua, toimia vapaaehtoisena tai omaehtoisesti, saada ohjausta, neuvontaa ja tukea ja palveluja mahdollisimman helposti. Nuorten avoimina kohtaamispaikkoina Etelä-Savossa toimivat nuorten ohjaamot ja nuorisotilat. Kohtaamispaikkatyön osana sovitaan monialaisesta neuvonta- ja ohjaustyöstä perheille. Kohtaamispaikkatoimintaa ohjaavat kansalliset kriteerit ja käytännön työtä tukee perhekeskuskoordinaattori. Sopijaosapuolet voivat käyttää perhekeskustoiminnan toteutukseen toistensa tiloja ilman erillistä korvausta.

13. Työkäytännöt (myös kokouskäytännöt)

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä kokoontuu pääasiassa kuukausittain, etäyhteydellä tai hybridimallilla. Puheenjohtaja yhdessä perhekeskuskoordinaattorin kanssa valmistelee kokouksen ja lähettää asialistan johtoryhmälle. Perhekeskuskoordinaattori toimii johtoryhmän sihteerinä. Kokouskutsut ja muistiot lähetetään sekä jäsenille että varajäsenille.

Maakunnalliset kehittäjäryhmien tapaamiset ovat pääasiassa neljä kertaa vuodessa. Tarkemmat tiedot ja koordinoitavastuut ovat perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelmassa. Tapaamiset ovat etänä tai hybridimallilla, välimatkat huomioiden. Tapaamisista kirjataan muistio ja se lähetetään osallistujille.

Sopijaosapuolet vastaavat itse mahdollisista matkakuluista. Jos tapaamisia järjestetään paikan päällä, muista kustannuksista sovitaan erikseen.

14. Tiedotus ja viestintä osana yhteistyötä

Sopimuksen osapuolet sitoutuvat tiedotukselliseen ja suunnitelmalliseen yhteistyöhön. Tärkeää on, että tieto perhekeskustoiminnasta saavuttaa niin lapset, nuoret ja perheet kuin toimijat. Tiedotuksen ja viestinnän yhteistyön laajuus ja käytännöt sovitaan vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Perhekeskuskoordinaattori vastaa monialaisen viestinnän toteutuksesta yhdessä hyvinvointialueen, kuntien sekä muiden toimijoiden viestinnän vastuhenkilöiden kanssa.

Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyön viestinnän välineet ovat:

- perhekeskustoimijoiden viestintäkanavat
- sähköinen perhekeskus, erityisesti ammattilaisten osio
- yhteiset tiedotukset ja materiaalit perhekeskustoiminnan eri osa-alueista
- muut mahdolliset viestinnän muodot

15. Ryhmätoiminnot

Perhekeskustoimintaan liittyy erilaisia ryhmätoimintoja. Osa ryhmistä on ammatillisesti ohjattuja ja osa vertaisryhmiä. Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä suunnittelemaan, koordinoimaan ja toteuttamaan erilaisia ryhmätoimintoja. Jokaisen ryhmätoiminnan kohdalla sovitaan erikseen sen vastuutahoista ja sovitaan seuraavista asioista: ryhmätilojen käyttö, vetäjät ja vakuutukset. Pääsääntöisesti ryhmätoimintojen toteuttamisessa ei makseta erillisiä korvauksia vaan eri toimijat antavat erilaisia resursseja toiminnan toteuttamiseen. Ryhmätoimintojen järjestämisessä mahdollistetaan myös vapaaehtoistoiminnan mahdollisuus. Ryhmätoimintojen tarkemmasta sisällöstä määritellään vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

16. Muut yhteistyön muodot

Perhekeskustoimintaan kytetään vahvasti monialainen yhteistyö kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa ja mahdollistetaan kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan toteuttaminen. Etelä-Savon perhekeskustoiminnassa painotetaan varhaisen tuen toimintamuotojen kehittämistä, esimerkiksi eroauttamisen verkostotyön ja Lapset puheeksi -toimintamallin avulla. Työskentelyssä painotetaan systeemistä työtettä. Muita yhteistyön muotoja on kirjattu toimintasuunnitelmaan.

17. Ammattilaisten osaaminen ja vastuut

Sopijaosapuolen toimintaan osallistuvilla ammatillisilla työntekijöillä tulee olla toiminnan toteuttamiseen riittävä ammatillinen koulutus ja ammattitaitoa työskentelyyn perheiden kanssa sekä kykyä tarvittaessa ohjata perheitä palveluntarpeen arvioinnin mukaisesti eteenpäin. Lisäksi lasten kanssa työskentelevillä tulee olla rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002). Vapaaehtoistoimijoiden osalta vastuussa olevan organisaation tulee huolehtia heidän riittävästä tuesta ja eettisten toiminnan periaatteiden läpikäymisestä. Vastuutahon tulee vastata vapaaehtoisten vakuuttamisesta.

18. Toiminnan arviointi

Etelä-Savon perhekeskustoimintaa seurataan ja arvioidaan vuosittain. Seuranta sisältää monitoimijaisen kuntakohtaisen arvioinnin hyvinvointisuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta, perheille suunnatun kyselyn ja perhekeskustoimintaan liittyvien indikaattoreiden seurantatiedot. Tiedon keruu toteutetaan alkuvuodesta ja kootaan osana maakunnallista koordinoitua keväisin.

19. Perhekeskustoiminnan raportointi ja tietosuoja

Etelä-Savon perhekeskustoiminnasta kehitettävistä osa-alueista kootaan yhteenveto johtoryhmälle ja yhteistyötahoille tiedoksi. Vuosittaisen toimintasuunnitelman yhteyteen koostetaan vuosittain toimintaraportti osana perhekeskuskoordinointia. Toimintamalleihin liittyvät yhteistyötahojen yhteystiedot (nimi, organisaatio ja sähköpostiosoite) säilytetään hallinnoivan tahon verkkoalustalla.

20. Vakuutukset

Sopijaosapuolet vastaavat omien työntekijöidensä ja toimintaan osallistuvien vastuuvakuuttamisesta.

21. Sopimuksen irtisanominen

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan keskinäisillä neuvotteluilla ja osana johtoryhmätyöskentelyä. Tämä yhteistyösopimus voidaan irtisanoa kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä, jolloin sopimus päättyy kalenterivuoden lopussa.

22. Salassapito

Sopijaosapuolet ja heidän työntekijänsä sitoutuvat noudattamaan laeissa mainittuja salassapito-, vaitiolo- ja ilmoitusvelvollisuuksia.

23. Liitteet

Sopimuksen liitteenä on lista sopimusosapuolten yhteyshenkilöistä ja allekirjoittajista.

24. Allekirjoitukset

Sopimus astuu voimaan, kun kaikki sopijaosapuolet tai nimenkirjoitusoikeudelliset edustajat ovat sen allekirjoittaneet. Tämä sopimus on hyväksytty osapuolia sitovaksi käyttäen Etelä-Savon hyvinvointialueen ylläpitämää sähköisen allekirjoituksen järjestelmää. Sopimuksen liitteenä on lista sopimusosapuolten yhteyshenkilöistä ja allekirjoittajista. Sopimus liitteineen on lähetetty allekirjoitettavaksi x.x.xxxx.